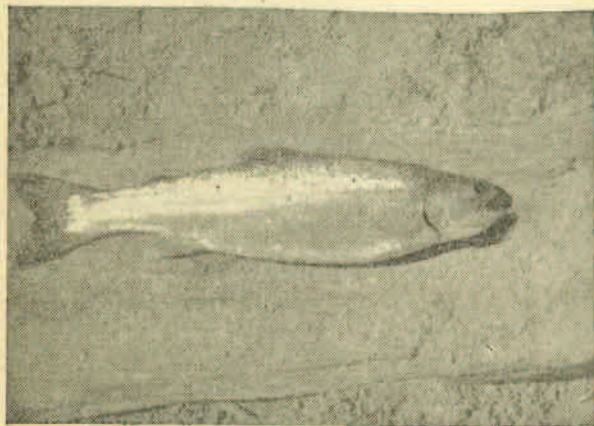

Kalifornijska pastrmka u Plitvičkim jezerima

Prošle su 23 godine od kad je u Plitvačka Jezera naseljena kalifornijska pastrmka. Bez obzira na to, što je taj pokušaj dao objektivno odlične rezultate, jer je i u Kozjaku, pored Gacke i Trebišnjice ova vrsta salmonida našla povoljne uslove i odlično se aklimatizirala — ovo nije bila srećna odluka. Ni glavna pobuda za ovaj poduhvat nije bazirala na nekim naučnim ili općim interesima, nego isključivo na plitkoj, jednostranoj i sebičnoj trgovačkoj računici. Računajući s brzim rastom i razmnožavanjem ove vrste pastrmke, tadanji zakupnik hotela »Plitvice« obezbjedio je, da se u Koz-

Domaća pastrmka

jak, Gradinsko Jezero, Galovac i potok Plitvicu pusti oko 3 hiljada mlađa kalifornijske pastrmke izvađenog ispod slapa, koji iz Gradinskog jezera pada u Kozjak. Čini mi se da je ikra dopremljena iz nekog mrijestilišta u Gorskom kotaru. Od ovog broja je preko 80 od sto puštena u Kozjak, jer se vodilo računa da bude što kraći put od jezera do kuhinje hotela »Plitvice«. Ne znam da li je tada neko protiv te odluke stavljao primjedbe, ali i koliko je i bilo takvih prigovora oni nisu mogli ništa izmijeniti, jer je tadanji zakupnik hotela bio i pretsjednik općine i eksponent diktatorskog režima u tim krajevima, što mu je sigurno obezbjeđivalo da se njegova zamisao sprovede.

Za nekoliko godina po čitavom Kozjaku se pojavila u velikom broju kalifornijska pastrmka, da bi kasnije naselila i Donja Jezera. Iz ova gornja dva jezera, Gradinskog i Galovca, kao i iz potoka Plitvice, ona je potpuno iščezla.

I pored toga što je kalifornijska pastrmka osobito u nekim našim vodama interesantna za nauku, jer pravo porijeklo njene vrste još nije utvrđeno, bolje bi bilo, da ona u Plitvičkim jezerima nije postala objekat naučnog ispitivanja. Plitvice same po sebi predstavljaju pravi prirodni fenomen. Ali ljepota se ne sastoji samo u prekrasnim vodopadima, bujnoj šumi i bistroj vodi, koja pod uticajem neposredne okoline i sunčevih zraka samo u toku jednog dana nekoliko puta menja boju. Tu spada i podvodni život, ogromna potonula drveća sa svojim granjem, koje tu leži više stotina godina. Među tim granjem se kriju pastrmke, kojima je ta sredina dala posebno obilježje. Svaki i najmanji nepromišljen uticaj sa strane remeti tu prirodnu cjelovitost, narušava njene ljepote. Puštanje kalifornijske pastrmke u Plitvička jezera treba posmatrati iz te perspektive.

Samo par godina prije 1934./35., kada je u Kozjak puštena kalifornijska pastrmka, nađena je u jugoistočnim dijelu ovog jezera ugnula domaća pastrmka teška blizu 14 kilograma. Kada se uzme u obzir prilično ograničena vodena površina (ovo najveće između 16 Plitvičkih jezera zaprema površinu 0,82 km²) to je zavidan rekord. Kada se još zna da u svakom od ovih 16 jezera pastrmka ima neka svoja posebna obilježja, kako po boji, tako donekle i po obliku tijela, što je uočljivo ne samo za stručnjaka, nego i sportskog ribolovca — do brog poznavaoa Plitvica, onda se zaista može slobodno reći da je nasadivanjem kalifornijske pastrmke učinjena velika griješka. Danas ona u Kozjaku preovlađuje i svakim danom sve više potiskuje domaću. Pored toga, ona je naselila sva četiri iz grupe Donjih Jezera iako prilikom poribljavanja nije puštena u ova jezera. Čak i dvadesetak metara visok vodopad, koji odvaja Kozjak od Milanovca u tome je nije mogao spriječiti.

Obzirom da nijedan od domaćih ribolovaca ne vodi statistiku ulova ribe na Plitvicama, dok oni koji dolaze sa strane ukoliko i zabilježe nešto, to odnesu sa sobom, nema podataka o veličini najveće kalifornijske pastrmke ulovljene u Kozjaku. Ja nisam imao sreće sa ovom vrstom pastrmke. Nisam joj mnogo ni poklanjao pažnje. Usto, lovio sam u ljetnim mjesecima, kada je ona čak nezainteresovanija za hranu od domaće. Kod najvećeg broja ulovljenih kalifornijskih pastrmki u julu ili augustu nisam našao gotovo nikakvih tragova hrane u probavnom traktu. Koncem jula 1955. ulovio sam kalifornijsku pastrmku u Kozjaku koja je bila duga 47 santimetara, ali težina joj je iznosila svega 815 grama. To je bila degenerisana riba sa ogromnom glavom tankim i vrlo žilavim tijelom. Domaća pastrmka ove dužine u ovom jezeru dostiže težinu i do 1500 grama. Normalnog rasta kalifornijska pastrmka u Kozjaku duga oko 50 sm dostiže i do 2 kilograma. Evo nekih upoređenja dužine između kalifornijske i domaće pastrmke. Domaća pastrmka od 33 sm u Kozjaku teži oko 340 grama, dok kalifornijska te dužine dostiže 360 grama.

Kalifornijska pastrmka

Iako je kalifornijska potisla domaću pastrmku i ima je znatno više, taj odnos se ne osjeća u rezultatima ribolova u Kozjaku. Od 20 ulovljenih pastrmki u avgustu 1957. bilo je samo 8 kalifornijskih ili 40%. Uloviti pastrmku na Plitvicama pretstavlja poseban doživljaj, kako zbog izvanredne ljepote ove ribe tako i zbog toga,

što su prilično rijetki ribolovci kojima to polazi za rukom. Ali svaka pojava domaće pastrmke na udici u Kozjaku kvarila mi je raspoloženje, jer sam se smatrao saučesnikom u njenom istrebljenju (ograničenja su jednaka i za jednu i drugu vrstu: 30 sm najmanja dužina i 2 kg ribe dnevno). Što se tiče kaliforniske, kada ne bi bilo ograničenja, prema njoj ne bih imao milosti.

Iz Kozjaka izlaze na mrijest i domaća i kaliforniska pastrmka u najvećem broju u korito potoka Riječine, koji utiče u južni dio jezera. Iako se ove dvije vrste pastrmke mrijeste u različita doba godine, u novembru svake godine u pratnji domaće pastrmke, koja izlazi na mrijest, izlazi više kaliforniske nego domaće. Ova je prati zbog toga da bi joj pojela tek izmriještenu ikru.

Kaliforniska pastrmka je u Kozjaku poprimila izvjesna posebna obilježja, karakteristična za bistru vodu ovog divnog planinskog jezera. Boje je svjetlo-srebrenoplave, i to u tolikoj mjeri, da je srebena boja sasvim zasjenila crne pjege, izuzev na glavi i perajama. Pored žilavosti i izdržljivosti, koju pokazuje zakačena na udi-

ci, sasvim drukčije udara na varalicu nego domaća. Napada kratko i munjevito i često se uspije povući prije nego je zakači udica.

Uporedno izučavanje kaliforniske pastrmke iz Gacke, Trebišnjice i Kozjaka počeo je bio pokojni Taler. U tome ga je spriječila smrt. On je bio sebi postavio osnovni zadatak da odgovori na pitanje: da li se možda radi o vrsti kaliforniske pastrmke, koja nakon polne zrelosti napušta dotadanje prebivalište i više se u nje ga ne vraća, pa je zbog nekih posebnih uslova, prvenstveno u Gakoj i Trebišnjici izgubila nagon za selanjem i postala stalni stanovnik tih voda? To pitanje čeka odgovor. Inače, osobine ove vrste pastrmke u Kozjaku, koje interesuju čisto sportske ribolovce, nisu ni izdaleka ispitane. Već desetak godina lovim pastrmke na Plitvicama i za domaću u svako doba mogu reći sve ono što bi interesovalo svakog sportskog ribolovca, dok kaliforniskoj, iako sam je povremeno lovio, nisam posvećivao potrebene pažnje. Zato je potreban dolazak na Kozjak u različito doba godine, pokuši u ribolovu na razne mamce i dr.

„ NAŠICE ”

PODUZEĆE ZA UZGOJ ŠARANA

Pošta: NAŠIČKA BREZNICA

Telef: NAŠIČKA BREZNICA br. 2

NUDI UZ POVOLJNE UVJETE:

PRVOKLASAN ŠARANSKI MLAĐ SA I BEZ LJUSKE ZA NASAĐIVANJE RIBNJAKA I PORIBLJAVANJE OTVORENIH VODA I JEZERA. — TOVLJENE ŠARANA U SVIM KOLIČINAMA. — OTPREMU VRŠIMO U VLASTITIM VAGONIMA ZA PREVOZ ŽIVE RIBE UZ STRUČNU PRATNJU.

» ZDENČINA «

PODUZEĆE ZA UZGOJ ŠARANA I PASTRVA

ZDENČINA — Telefon br. 3

Brzajavna kratica: »RIBA«

PROIZVODI:

u svojim ribnjacima i ribogojilištima šarana, soma, smuđa, linjaka, karasa, kalifornijsku i potočnu pastrvu, kao i oplodenu ikru pastrve. — Nudi svoje proizvode tuzemstvu i inozemstvu.

INTERESENTI NEKA SE OBRATE
NA GORNJI NASLOV

Ribnjačarstvo » KONČANICA «

Želj. stanica: KONČANICA

Telefon broj 1

Pošta: VELIKI ZDENCI

Tekući račun kod Narodne banke Daruvar broj 450-T-124

VRŠI UZGOJ I PRODAJU

TOVLJENIH ŠARANA, SOMOVA, SMUĐEVA I LINJAKA — RIBU
OTPREMA U VLASTITIM SPECIJALNIM VAGONIMA U ŽIVOM STANJU
U TUZEMSTVO I INOZEMSTVO